

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-59-28>

УДК 657

Поліщук Ірина Романівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку
Державний університет «Житомирська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6074-6627>

Пилипчук Софія Сергіївна

студентка,
Державний університет «Житомирська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1979-7239>

Iryna Polishchuk, Sofia Pylypchuk

Zhytomyr Polytechnic State University

**АКТИВ РОЗКРИВНИХ РОБІТ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКОВОЇ
ПОЛІТИКИ ВИДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ: НОРМАТИВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ****EXPLORATION ASSETS AS AN OBJECT
OF ACCOUNTING POLICY OF MINING ENTERPRISES:
REGULATION AND APPLICATION PRACTICE**

Анотація. Встановлено галузеві особливості діяльності видобувних підприємств в умовах військового стану: організація видобутку залежить від рівня складності геологічної будови родовища корисних копалин та кліматичних умов; необхідно одержання спеціальних дозволів на користування надрами; запаси корисних копалин є обмеженими; обмежений доступ до окремих родовищ, порушення логістичних зв'язків; зношеність матеріально-технічного забезпечення; контроль потенційних екологічних наслідків діяльності з боку державних органів і громадськості. Розроблено об'єкти облікової політики активу розкривних робіт: порядок визнання активу розкривних робіт необоротним активом; первісна оцінка активу розкривних робіт; розподіл витрат на розкривні роботи на етапі добування між створеними запасами та активом розкривних робіт; подальша оцінка активу розкривних робіт; порядок нарахування амортизації активу розкривних робіт.

Ключові слова: витрати на розкривні роботи, актив розкривних робіт, амортизація, облікова політика, звітність, видобувні підприємства.

Summary. The industry-specific features of the activities of mining enterprises that affect the organization of accounting are systematized: 1) the level of complexity of the geological structure of the mineral deposit determines the organizational structure of the enterprise; 2) the need to obtain special permits for the use of subsoil and high requirements for the safety of the technological process; 3) planned indicators of the volume of activities of the mining enterprise are established based on the balance reserves of minerals in the corresponding section of the deposit; 4) in conditions of martial law, access to individual deposits may be limited, logistical chains may be disrupted at any time, which requires the organization of delivery by various types of transport; 5) the implementation of basic business processes, including stripping operations, depends on climatic conditions, therefore, the volumes of extraction and sales should be planned taking into account seasonal weather fluctuations; 6) wear and tear of material and technical support leads to an increase in the duration of the operating cycle and a decrease in condition; 7) control of potential environmental consequences of planned economic activity, including conducting stripping works by state bodies and the public. It is substantiated that the complexity of the geological structure of the mineral deposit determines the even distribution of stripping rocks and minerals, the volume and condition of the extracted minerals according to their assortment, which will subsequently affect the size and share of stripping costs in the cost of mining results, the marketing price and assortment policy of the mining enterprise. It is established that the traditional object of accounting for mining enterprises is stripping costs, which can be performed both by the enterprise's own labor and material resources and by third-party specialized enterprises. It is proven. that the costs of stripping work are a component of the cost of production results, but the Regulation on Accounting Policy should regulate the mechanism for allocating costs incurred for stripping work to the cost of extracted minerals. Based on IFRS 20 "Striping Work Costs at the Quarry Extraction Stage", the conditions for recognizing the stripping asset for domestic mining enterprises when extracting ore and non-ore minerals have been clarified. The objects of the

stripping asset accounting policy have been developed: the procedure for recognizing the stripping asset as a non-current asset; the initial valuation of the stripping asset; the distribution of stripping costs at the extraction stage between the created reserves and the stripping asset; the subsequent valuation of the stripping asset; the procedure for calculating depreciation of the stripping asset.

Keywords: stripping costs, stripping asset, depreciation, accounting policy, reporting, mining companies.

Постановка проблеми. Територіальна прив'язаність розміщення видобувного підприємства безпосередньо біля родовищ корисних копалин в умовах військового стану висуває вимоги до безпечної організації роботи персоналу та забезпечення експлуатації видобувної техніки з альтернативними джерелами живлення та пального. Кожен суб'єкт господарювання відповідно до принципу безперервності оцінює активи і зобов'язання, виходячи з припущення, що його діяльність буде продовжуватися й далі, але саме для видобувних підприємств тривалість функціонування підприємства залежить від балансових запасів корисних копалин, інтенсивності їх розміщення, площі родовища та планового періоду і графіку роботи, а також попиту покупців. Статистичні дані про обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання добувної промисловості і розроблення кар'єрів за 2020–2024 роки [1] підтверджують суттєве зменшення масштабів діяльності видобувних підприємств під час військового стану. Так, в 2022 році порівняно з 2021 роком відбулося зменшення обсягів реалізації на 157184041,1 тис. грн. або на 25,59 %. Але, починаючи з 2023 року щороку спостерігаємо поживлення попиту покупців, зокрема в 2023 році порівняно з 2022 роком – на 9,32 %, а в 2024 році порівняно з 2023 роком – на 9,32 %, а в 2024 році порівняно з 2023 роком – на 7,93 %. При видобутку корисних копалин в бухгалтерському обліку відображаються витрати на розкривні роботи. Методика бухгалтерського обліку витрат на розкривні роботи на видобувних підприємствах відрізняється від загальних підходів до обліку витрат, регламентованих МСФЗ та НП(С)БО. КТМФЗ 20 «Витрати на розкривні роботи на етапі добування в кар'єрі» регламентує при веденні обліку витрат на розкривні роботи в разі обґрунтування наявності підтвердженої вигоди для подальшого видобутку як покращений доступ до корисної копалини визнавати актив розкривних робіт. Даний нормативний документ фактично регулює визнання витрат на розкривні роботи в разі одержання документально обґрунтованої вигоди як покращеного доступу до корисної копалини непоточним (необоротним) активом, тобто активом розкривних робіт.

Потребує встановлення порядку практичного впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності, в частині обліку активу розкривних робіт, вітчизняними видобувними підприємствами, повнота врахування ними основних положень нормативних документів та встанов-

лення суттєвих розбіжностей при трактуванні окремих положень для відображення достовірного фінансового стану у фінансовій звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ведення обліку та складання звітності на видобувних підприємствах є надзвичайно важливими та розглядаються науковцями. Дослідження наукових праць за останні роки підтверджує необхідність розробки методичних рекомендацій для видобувних підприємств щодо обліку витрат на розкривні роботи при видобутку корисних копалин, визнання активу розкривних робіт основним засобом і/або нематеріальним активом та особливості його обліку при видобутку рудних та нерудних корисних копалин.

Шавурська О.В. виділила основні проблемні питання нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку в підприємств гірничодобувної галузі: відсутність комплексного методичного підходу до бухгалтерського обліку процесу надкористування, правова неврегульованість питання щодо відшкодування коштів суб'єкту господарювання у випадку анулювання дозволу на видобуток, ігнорування специфіки діяльності гірничодобувних підприємств при організації бухгалтерського обліку, що призводить до викривлення інформації про операції з надкористування в звітності [2, С. 69]. Автором наголошено на особливих вимогах до легітимності діяльності видобувного підприємства та необхідності врахування галузевої специфіки при організації бухгалтерського обліку. Тому потребують вивчення нормативні документи, що регулюють особливості обліку витрат на розкривні роботи, зокрема КТМФЗ 20 «Витрати на розкривні роботи на етапі добування в кар'єрі».

Виговська Н.Г., Остапчук Т.П., Чижевська Л.В. обґрунтували, що МСФЗ 6 «Розвідка та оцінка запасів корисних копалин» та Тлумачення КТМФЗ 20 «Витрати на розкривні роботи на етапі добування в кар'єрі» мають спільні підходи до первісного визнання за собівартістю та подальшої оцінки активів за однією моделлю на вибір: собівартості або переоцінки. Щодо класифікації активів розвідки та оцінки на матеріальні і нематеріальні, то вона є первинною і закріплюється в Положенні про облікову політику підприємства, і в разі визнання активів розкривних робіт для розмежування в складі необоротних активів можна її використовувати. Але в разі зміни класифікації необоротних активів потрібно оцінити зменшення корисності об'єктів, що розглядаються, для обґрунтування управлінського рішення, що впливатиме на

структуру активів підприємства [3, С. 13]. Вченими відзначено важливість правильної класифікації активу розкривних робіт серед об'єктів необоротних активів, тому потребує дослідження зміст Положень про облікову політику видобувних підприємств щодо розкриття цієї вимоги.

Питання класифікації активів з розвідки запасів корисних копалин на матеріальні та нематеріальні піднімалися Я.Д. Крупкою, Я.А. Порохнавець. Необхідність такого поділу активів з розвідки запасів корисних копалин впливає з характеру відповідних активів. Окремі з них явно належатимуть до основних засобів (транспортні засоби, бурові установки), а інші – підпадають під визнання їх нематеріальними активами (наприклад, ліцензія на право здійснення розвідувальних робіт). До того ж матеріальний актив може використовуватися під час розробки нематеріального активу і таким чином формувати його вартість. Для прикладу, до вартості нематеріального активу з оцінки технічної можливості та економічної доцільності видобутку корисних копалин може бути віднесена амортизація обладнання, що використовувалось при виконанні таких робіт [4, С. 73–74].

Незважаючи на вагомий внесок науковців в розкриття специфіки нормативно-правового регулювання обліку у видобувних підприємствах, поза увагою залишилися питання: практичного впровадження вимог до обліку витрат на розкривні роботи та життєвого циклу активу розкривних робіт при розробці Положення про облікову політику та структури Приміток до річної фінансової звітності.

Мета дослідження – визначити галузеві характеристики видобувних підприємств, основні вимоги до обліку активу розкривних робіт відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, встановити повноту застосування вітчизняними видобувними підприємствами на практиці КТМСФЗ 20 «Витрати на розкривні роботи на етапі добування в кар'єрі» при розкритті інформації про актив розкривних робіт у Положенні про облікову політику. Це дозволить сформулювати загальну модель елементів облікової політики щодо активу розкривних робіт для видобувних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Практичне застосування положень МСФЗ та глумачень, що враховують галузеву специфіку діяльності видобувних підприємств, зокрема КТМСФЗ 20 «Витрати на розкривні роботи на етапі добування в кар'єрі», вимагає додаткових роз'яснень з огляду на складність введеного чинним законодавством терміну «актив розкривних робіт» та порядок його визнання за певних умов в складі активів чи витрат підприємства.

До галузевих особливостей діяльності видобувних підприємств слід віднести наступні характеристики:

1) рівень складності геологічної будови родовища корисних копалин визначає організаційну структуру підприємства;

2) необхідність одержання спеціальних дозволів на користування надрами та високі вимоги до безпеки технологічного процесу;

3) планові показники обсягів діяльності видобувного підприємства встановлюються, виходячи з балансових запасів корисних копалин на відповідній ділянці родовища;

4) в умовах військового стану доступ до окремих родовищ може бути обмежений, логістичні ланцюги в будь-який момент можуть бути порушені, що вимагає організацію доставки різними видами транспорту;

5) виконання основних бізнес-процесів, в тому числі і розкривних робіт залежить від кліматичних умов, тому обсяги видобутку та продажу слід планувати із врахуванням сезонних коливань погоди;

6) зношеність матеріально-технічного забезпечення призводить до збільшення тривалості операційного циклу та зниження кондиційності;

7) контроль потенційних екологічних наслідків запланованої господарської діяльності, в тому числі і проведення розкривних робіт з боку державних органів і громадськості.

Обсяги розкривних робіт та структура розкривних порід залежать від складності геологічної будови родовища.

Відповідно до п. 22 Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр за складністю геологічної будови родовища корисних копалин або їх ділянки, які передбачаються до розробки окремими гірничими підприємствами, поділяються на чотири групи: родовища (ділянки) простої, складної, дуже складної, надто складної геологічної будови. Для визначення складності геологічної будови родовища (ділянки) корисних копалин використовуються показники мінливості параметрів найбільших покладів основних корисних копалин і компонентів, які вміщують не менш як 70 відсотків запасів мінеральної сировини [5]. Саме від складності геологічної будови родовища корисних копалин залежить рівномірність розподілу розкривних порід і корисних копалин, обсяги і кондиційність видобутих корисних копалин за їх асортиментом, що в подальшому вплине на розмір і частку витрат на розкривні роботи у собівартості результатів видобутку, маркетингову цінову та асортиментну політику видобувного підприємства.

Калькуляція витрат на розкривні роботи включає:

1) матеріальні витрати (матеріальні ресурси, вибухові речовини, паливно-мастильні матеріали, запасні частини);

2) витрати на оплату праці та ЄСВ працівників, відповідальних за виконання розкривних робіт, зокрема машиністів, водіїв, операторів;

3) амортизація екскаваторів, бульдозерів, бурових верстатів для підготовки вибухів, самоскидів та конвеєрних систем, що використовуються для проведення розкривних робіт;

4) інші витрати, в тому числі витрати на організацію охорони праці, техніки безпеки та природоохоронні заходи.

На основі галузевих особливостей організації технологічного процесу видобутку корисних копалин в Україні та вимог КТМСФЗ 20 «Витрати на розкривні роботи на етапі добування в кар'єрі» запропоновано умови визнання активу розкривних робіт для вітчизняних видобувних підприємств при видобутку рудних та нерудних корисних копалин (рис. 1).

Традиційним об'єктом бухгалтерського обліку видобувних підприємств є витрати на розкривні роботи, які можуть виконуватися як власними трудовими та матеріальними ресурсами підприємства, так і сторонніми залученими спеціалізованими підприємствами. Витрати на розкривні роботи є складовою собівартості результатів видобутку, але в Положенні про облікову політику повинно бути регламентовано механізм розподілу витрат, понесених на розкривні роботи, на собівартість видобутих корисних копалин.

Розглянемо оприлюднені звіти незалежних аудиторів, Примітки до річної фінансової звітності та іншу звітну інформацію вітчизняних видобувних підприємств щодо порядку розкриття інформації про актив розкривних робіт у Положенні про облікову політику та трактування положень чинного законодавства щодо відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності (табл. 1).

ТзОВ «Вінницьке кар'єроуправління» поняття «розкривні роботи» трактує як зняття порожньої породи. Актив розкривних робіт обліковується за

його собівартістю за вирахуванням амортизації та за вирахуванням збитків від зменшення корисності.

Згідно з Примітками до фінансової звітності ПрАТ «Дікергофф цемент Україна» на підприємстві амортизація розкривних робіт по розкриттю кар'єру входить до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

На ТзОВ «Вінницьке кар'єроуправління» понесені в періоді витрати на розкривні роботи на етапі добування (в межах середнього коефіцієнту розподілу), а також списання капіталізованих витрат на розкривні роботи, проведені до початку добування, відносяться до собівартості. Сума, понесених витрат, що її перевищує, капіталізується та списується в наступних періодах добування пропорційно обсягу добутих корисних копалин [7].

ПрАТ «Новополтавський кар'єр» вказано всі виробничі показники, передбачені КТМСФЗ 20 для розподілу витрат на розкривні роботи, без конкретизації вибору безпосередньо для застосування. ПрАТ «Мало-Бузуківський гранітний кар'єр» використовує показник обсягу видобутої порожньої породи порівняно з очікуваним обсягом, для даного обсягу видобутку граніту для розподілу витрат на розкривні роботи на етапі добування. Якщо за звітний період відношення фактично видобутої порожньої породи до корисної породи перевищує відношення очікуваного видобутку порожньої породи до корисної породи за весь період експлуатації кар'єру відбувається збільшення активу розкривних робіт у такому звітному періоді [11].

Приватне акціонерне товариство «Новоселівський гірничо-збагачувальний комбінат» витрати, які пов'язані з розкривними роботами, обліковує на бухгалтерському рахунку «Розкривні

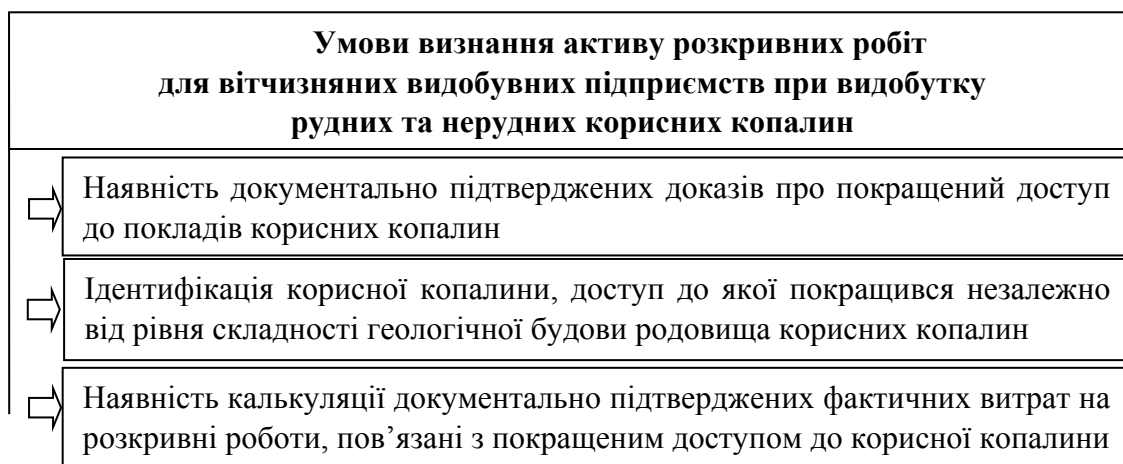

Рисунок 1 – Умови визнання активу розкривних робіт для вітчизняних видобувних підприємств при видобутку рудних та нерудних корисних копалин

Джерело: побудовано на основі КТМСФЗ 20 «Витрати на розкривні роботи на етапі добування в кар'єрі» [6]

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика елементів облікової політики витрат на розкривні роботи та активу розкривних робіт видобувних підприємств

№ з/п	Специфічні елементи облікової політики щодо витрат на розкривні роботи	Підприємства						
		ТзОВ «Вінницьке кар'єруправління»	ПрАТ «Дікергофф цемент Україна»	ПрАТ «Новополтавський кар'єр»	ТзОВ «Вальки-Льменіт»	ПрАТ «Мало-Бузуківський гранітний кар'єр»	ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат»	ПрАТ «Новоселівський гірничо-збагачувальний комбінат»
1	Сутність та складові витрат на розкривні роботи	+	-	-	+	+	+	+
2	Визначення поняття «актив розкривних робіт»	+	-	+	+	+	+	-
3	Порядок визнання активу розкривних робіт необоротним активом	+	-	+	+	+	+	+
4	Метод нарахування амортизації активу розкривних робіт	+	-	-	+	+	+	-
5	Включення витрат на розкривні роботи в частині амортизації до собівартості продукції	+	+	+	+	+	+	+
6	База розподілу витрат на розкривні роботи	+	-	+	-	+	-	+

Джерело: побудовано на основі [7–13]

роботи» за статтею балансу «Незавершене виробництво». До даних витрат відносяться витрати, пов'язані з розкривними роботами, зняттям ґрунту, транспортуванням його на відвал, формування відвалів, а також інші послуги, які надають підрядники у зв'язку з проведенням розкривних робіт для отримання доступу до піску. Щомісячно на собівартість виробленої продукції списуються витрати на розкривні роботи відповідно до коефіцієнту розкриття, розрахованого відповідно до фактично виконаних обсягів видобутку у межах кожного родовища Товариства [13]. Тобто витрати на розкривні роботи не капіталізуються і не визнаються необоротними активами.

Відповідно до п. 15 КТМСФЗ 20 слід застосувати метод суми одиниць продукції, якщо інший метод не буде доречнішим [6]. Метод нарахування амортизації активу розкривних робіт: на ТзОВ «Вінницьке кар'єруправління» – метод списання вартості пропорційно обсягу добування, на ТзОВ «Вальки-Льменіт» і ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» – виробничий, на ПрАТ «Мало-Бузуківський гранітний кар'єр» – метод суми одиниць продукції. Незважаючи на різні назви, підприємства, що потрапили до вибіркової сукупності, обрали метод суми одиниць продукції і дотримуються чинного законодавства.

Слід відмітити, що застосування на практиці

положень КТМСФЗ 20 викликало труднощі, адже ключовим моментом обліку є визнання активу розкривних робіт як основного засобу чи нематеріального активу для подальшого відображення на відповідних рахунках бухгалтерського обліку. Тільки на ПрАТ «Мало-Бузуківський гранітний кар'єр» актив розкривних робіт визнається нематеріальним активом, на інших досліджених підприємствах у оприлюдненій фінансовій звітності інформація про визнання в складі необоротних активів відсутня.

Отже, з огляду на практичні аспекти застосування підприємствами КТМСФЗ 20 запропоновано об'єкти облікової політики активу розкривних робіт (табл. 2).

Запропоновані об'єкти облікової політики активу розкривних робіт для видобувних підприємств дозволяють регламентувати внутрішніми документами витрати, що включаються до активу розкривних робіт, порядок віднесення активу розкривних робіт до основного засобу чи нематеріального активу, порядок розподілу витрат на розкривні роботи в разі неможливості ідентифікації запасів корисних копалин. Окрім первісної оцінки, в Положенні про облікову політику слід розкрити подальшу оцінку та порядок нарахування амортизації із зазначенням періоду та методу амортизації активу розкривних робіт.

Таблиця 2 – Запропоновані об'єкти облікової політики активу розкривних робіт для видобувних підприємств

№ з/п	Об'єкти облікової політики активу розкривних робіт	Характеристика
1	Порядок визнання активу розкривних робіт необоротним активом	Умови визнання активу розкривних робіт
		Місце активу розкривних робіт в класифікації необоротних активів на підприємстві
2	Первісна оцінка активу розкривних робіт	Витрати, що включаються до активу розкривних робіт
		Витрати, що не включаються до активу розкривних робіт: витрати, пов'язані з супутніми роботами, які не є необхідними для продовження запланованих розкривних робіт
3	Розподіл витрат на розкривні роботи на етапі добування між створеними запасами та активом розкривних робіт	Здійснюється на підставі обраного підприємством виробничого показника: вартість створених запасів порівняно з очікуваною вартістю; обсяг видобутої порожньої породи порівняно з очікуваним обсягом, для даного обсягу видобутку руди; вміст мінералу у видобутій руді порівняно з очікуваним вмістом мінералу, що буде видобутий, для даного обсягу видобутої руди
4	Подальша оцінка активу розкривних робіт	Після первісного визнання актив розкривних робіт обліковують або за його собівартістю, або за його переоціненою вартістю за вирахуванням амортизації та за вирахуванням збитків від зменшення корисності, у такий самий спосіб, що й існуючий актив, частиною якого він є
5	Порядок нарахування амортизації активу розкривних робіт	Період амортизації активу розкривних робіт відрізнятиметься від очікуваного строку корисної експлуатації, що застосовується для амортизації самого кар'єра та відповідних активів, які прив'язані до строку експлуатації кар'єра
		Метод нарахування амортизації активу розкривних робіт (пріоритетним щодо вибору є метод суми одиниць продукції)

Джерело: побудовано на основі [6]

Висновки. В результаті дослідження нормативного регулювання обліку активу розкривних робіт та практики його застосування вітчизняними підприємствами при розробці облікової політики з'ясовано наступне:

1. До галузевих особливостей діяльності видобувних підприємств слід віднести наступні характеристики:

1) рівень складності геологічної будови родовища корисних копалин визначає організаційну структуру підприємства;

2) необхідність одержання спеціальних дозволів на користування надрами та високі вимоги до безпеки технологічного процесу;

3) планові показники обсягів діяльності видобувного підприємства встановлюються, виходячи з балансових запасів корисних копалин на відповідній ділянці родовища;

4) в умовах військового стану доступ до окремих родовищ може бути обмежений, логістичні ланцюги в будь-який момент можуть бути порушені, що вимагає організацію доставки різними видами транспорту;

5) виконання основних бізнес-процесів, в тому числі і розкривних робіт залежить від кліматичних умов, тому обсяги видобутку та продажу слід планувати із врахуванням сезонних коливань погоди;

6) зношеність матеріально-технічного забезпечення призводить до збільшення тривалості операційного циклу та зниження кондиційності;

7) контроль потенційних екологічних наслідків запланованої господарської діяльності, в тому числі і проведення розкривних робіт з боку державних органів і громадськості.

2. Уточнено умови визнання активу розкривних робіт для вітчизняних видобувних підприємств при видобутку рудних та нерудних корисних копалин:

1) наявність документально підтверджених доказів про покращений доступ до покладів корисних копалин;

2) ідентифікація корисної копалини, доступ до якої покращився незалежно від рівня складності геологічної будови родовища корисних копалин;

3) наявність калькуляції документально підтверджених фактичних витрат на розкривні роботи, пов'язані з покращенням доступом до корисної копалини.

3. Порівняльна характеристика розкриття інформації про актив розкривних робіт в оприлюдненій фінансовій звітності дозволила встановити спільні риси: наведено сутність розкривних робіт, складові витрат, порядок визнання. Дотримання п. 11 КТМСФЗ 20 передбачає застосування класифікації необоротних активів до активу розкривних робіт, але майже на всіх підприємствах відсутня чітка внутрішня регламентація щодо визнання активу розкривних робіт основним засобом або нематеріальним активом. Лише на одному підприємстві ПрАТ «Мало-Бузуківський

гранітний кар'єр» актив розкривних робіт визнається нематеріальним активом.

4. На основі систематизації вимог чинного законодавства щодо розкриття інформації про актив розкривних робіт у фінансовій звітності запропоновано об'єкти облікової політики для вітчизняних підприємств:

1) порядок визнання активу розкривних робіт необоротним активом;

2) первісна оцінка активу розкривних робіт;
3) розподіл витрат на розкривні роботи на етапі добування між створеними запасами та активом розкривних робіт;

4) подальша оцінка активу розкривних робіт;
5) порядок нарахування амортизації активу розкривних робіт.

Перспективами подальших досліджень є розробка методики аналізу витрат на розкривні роботи.

Список використаних джерел:

1. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності (2010–2024). URL: <https://ukrstat.gov.ua/english/x.bmp>
2. Шавурська О.В. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку у підприємствах гірничодобувної галузі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 3. С. 64–71. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2261/1/%D0%A8%D0%B0%D0%B2%D1%83%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%9E.%20%D0%92..pdf>
3. Виговська, Н.Г., Остапчук, Т.П., Чижевська, Л.В. Бухгалтерський облік витрат на розкривні роботи під час добування корисних копалин: нормативне регулювання. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2023. (2(55)). С. 10–15. [https://doi.org/10.26642/pbo-2023-2\(55\)-10-15](https://doi.org/10.26642/pbo-2023-2(55)-10-15)
4. Крупка Я.Д. Облік і контроль у видобувних галузях: монографія / Я.Д. Крупка, Я.А. Порохнавець. Тернопіль: Крок, 2019. 252 с.
5. Класифікація запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 травня 1997 р. № 432. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/432-97-%D0%BF#Text>.
6. Тлумачення КТМФЗ 20 «Витрати на розкривні роботи на етапі добування в кар'єрі». URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/IFRIC-20_ukr_2016.pdf.
7. Примітки до фінансової звітності 31.12.2019 р. ТзОВ «Вінницьке кар'єроуправління». URL: <https://www.vky.com.ua/zvitu/2019/2.pdf>
8. Фінансова звітність згідно з МСФЗ за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року, разом із звітом незалежного аудитора та звітом про управління ПрАТ «Дікергофф цемент Україна». URL: https://04880386.emitent.net.ua/site_files/1230/Finzvithnist-DTSU-2023-rik_6616553b84dba.pdf
9. Фінансова звітність та Примітки до річної фінансової звітності за 2019 рік ПрАТ «Новополтавський кар'єр». URL: https://novopoltkar.pat.ua/files/builders/1880/documents/452433/doc_76529.pdf
10. Звіт незалежного аудитора щодо аудиту фінансової звітності ТзОВ «Вальки-Льменіт» на 31.12.2019 р.». URL: <https://valki.in.ua/reports/year-2019/audit/>
11. Річна інформація емітента цінних паперів за 2020 рік ПрАТ «Мало-Бузуківський гранітний кар'єр». URL: https://www.mbgk.ck.ua/images/docs/Zvit_2020.pdf
12. Фінансова звітність ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» за 2015, 2016 та 2017 роки. URL: https://vostgok.com.ua/sites/default/files/pdf/Skhid_GZK_IFRS_FS_2015-2017_UKR.pdf
13. Річна інформація емітента цінних паперів за 2021 рік ПрАТ «Новоселівський гірничо-збагачувальний комбінат». URL: https://www.ngok.com.ua/30773938_2021.pdf

References:

1. Obsiah realizovanoi produktsii (tovariv, posluh) subiektiv hospodariuvannia za vydamy ekonomichnoi diialnosti (2010–2024) [Volume of products sold (goods, services) by business entities by type of economic activity]. Available at: <https://ukrstat.gov.ua/english/x.bmp> (in Ukrainian)
2. Shavurska O.V. (2023) Normatyvno-pravove zabezpechennia bukhgalterskoho obliku u pidprijemstvakh hirnychodobuvnoi haluzi [Regulatory and legal support for accounting in mining enterprises]. *Investysii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, no. 3, pp. 64–71. Available at: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2261/1/%D0%A8%D0%B0%D0%B2%D1%83%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%9E.%20%D0%92..pdf> (in Ukrainian)
3. Vyhovska N.H., Ostapchuk T.P., Chyzhevska L.V. (2023) Bukhgalterskyi oblik vytrat na rozkryvni roboty pid chas dobuvannia korysnykh kopalyn: normatyvne rehuliuвання [Accounting for costs of stripping during mineral extraction: regulatory regulation]. *Problemy teorii ta metodologii bukhgalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, no. 2(55), pp. 10–15. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2023-2\(55\)-10-15](https://doi.org/10.26642/pbo-2023-2(55)-10-15) (in Ukrainian)
4. Krupka Ya. D., Porokhnaveets Ya. A. (2019) Oblik i kontrol u vydobuvnykh haluziakh: monohrafiia [Accounting and control in extractive industries: monograph]. Ternopil: Vydavnytstvo “Krok”. 252 p. (in Ukrainian)
5. Klasyfikatsiia zapasiv i resursiv korysnykh kopalyn derzhavnoho fondu nadr, zatverdzheno postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 5 travnia 1997 r. № 432. [Classification of mineral reserves and resources of the State Subsoil Fund, approved by Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 5, 1997 No. 432.]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/432-97-%D0%BF#Text>. (in Ukrainian)

6. Tlumachennia KTMFZ 20 "Vytraty na rozkryvni roboty na etapi dobuвання v karieri" [IFRIC 20 "Extraction Costs in the Quarrying Phase"]. Available at: https://www.mof.gov.ua/storage/files/IFRIC-20_ukr_2016.pdf (in Ukrainian)
7. Prymitky do finansovoi zvitnosti 31.12.2019 r. TzOV "Vinnytske karieroupravlinnia" [Notes to the financial statements as of 12/31/2019 LLC "Vinnytsia Quarry Management"]. Available at: <https://www.vky.com.ua/zvitu/2019/2.pdf> (in Ukrainian)
8. Finansova zvitnist zghidno z MSFZ za rik, sheho zakinchyvsia 31 hrudnia 2023 roku, razom iz zvitom nezalezhnogo audytora ta zvitom pro upravlinnia PrAT "Dikerhoff tsement Ukraina" [Financial statements in accordance with IFRS for the year ended December 31, 2023, together with the independent auditor's report and the management report of PrJSC "Dickerhoff Cement Ukraine"]. Available at: https://04880386.emitent.net.ua/site_files/1230/Finzvitnist-DTSU-2023-rik_6616553b84dba.pdf (in Ukrainian)
9. Finansova zvitnist ta Prymitky do richnoi finansovoi zvitnosti za 2019 rik PrAT "Novopoltavskyi karier" [Financial statements and Notes to the annual financial statements for 2019 PrJSC "Novopoltava Quarry"]. Available at: https://novopoltkar.pat.ua/files/builders/1880/documents/452433/doc_76529.pdf (in Ukrainian)
10. Zvit nezalezhnogo audytora shchodo audytu finansovoi zvitnosti TzOV "Valky-Ilmenit" na 31.12.2019 r." [Independent auditor's report on the audit of the financial statements of LLC "Valki-Ilmenit" as of 31.12.2019]. Available at: <https://valki.in.ua/reports/year-2019/audit/> (in Ukrainian)
11. Richna informatsiia emitenta tsinnykh paperiv za 2020 rik PrAT "Malo-Buzukivskyi hranitnyi karier" [Annual information of the issuer of securities for 2020 of PrJSC "Malo-Buzukivskyi Granite Quarry"]. Available at: https://www.mbgk.ck.ua/images/docs/Zvit_2020.pdf (in Ukrainian)
12. Finansova zvitnist DP "Skhidnyi hirnycho-zbahachuvalnyi kombinat" za 2015, 2016 ta 2017 roky [Financial statements of SE "Eastern Mining and Processing Plant" for 2015, 2016 and 2017]. Available at: https://vostgok.com.ua/sites/default/files/pdf/Skhid_GZK_IFRS_FS_2015-2017_UKR.pdf (in Ukrainian)
13. Richna informatsiia emitenta tsinnykh paperiv za 2021 rik PrAT "Novoselivskyi hirnycho-zbahachuvalnyi kombinat" [Annual information of the issuer of securities for 2021 PrJSC "Novoselevsky Mining and Processing Plant"]. Available at: https://www.ngok.com.ua/30773938_2021.pdf (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 24.03.2026

Дата прийняття статті: 13.04.2026

Дата публікації статті: 28.04.2026